

HALK TOZANI

OZAN
ÇAĞINA
SAHİP
ÇIKMALI

Gurbet ellerinde olduk yabancı
Kim bilir sılada ne derler bize
Göçmen kuşlar gibi yaşlısı genci
Diken oldu battı yadeller bize

Garantiye bağladın mı yaşamı
Yoksa emeklerin hepsi boşa mı
Gurbet değıştirdi giyim kuşamı
Acı gerçeklerle geldik yüz yüze

Ya bir arsan vardır yada bir evin
Kurtuldum zannedip durmadan sevin
Daha çoktur vatandaşlık görevin
Yurdun ihtiyacı varken dövize

Evvela düşünde sonra karar ver
Ana vatanındır gideceğın yer
Biri çıkar sana alamancı der
Her nereye gitsen batarsın göze

Geriye dönmekle bitmiyor sorun
Ne sigortan olur nede doktorun
Birbirin tanımaz dedeyle torun
Sözün kareylemez oğlana kıza

Serabi'yi göçe zorlayan düşü
Ne çilesi biter nede telaşı
Yurtta bir mağraya sığmayan başı
Şimdi Avrupa'dan seslenir size

HALK TOZANI

Bir memleketin türkülerini yapanlar kanunlarını yapanlar-
dan daha güçlüdürler!

Sorumlusu: EMEKÇİ

Yazışma adresi: YABANEL YAYINLARI

Oranien Str.188

1000 Berlin 36

Kapak düzeni: Gökhan Çizer

HALKÇILIĞIN HAFİFLİĞİNDE

AĞIR KÖYLÜ: AŞIK VEYSEL

METİN TURAN

Aşık Veysel ve şiiri üzerine yeniden eğilmemin öncelikle iki nedeni var: Bir bakımdan ona ilişkin yanlışların irdelenmesi, bir bakımdan da halk şiirimize ilişkin eleştirel eksikliği bir razılık gibi gelip, günümüzde de varolmasından.

1.

Kapitalist geniş, yeniden—üretim biçiminin kaçınılmaz sonucu olarak, halkın değişik toplumsal sınıflara ayrılması gerçeği, anonim halk sanatlarının üretimini de kaçınılmaz olarak etkilemiş, sanatsal üretimi üretim süreciyle bireyin olan duruma sokmuştur. -

Halk yazınının büyük kesimiyle kollektif üretimin sonucu yaratılmış olması ve bunun açıklaması olarak da sanat—halk arasındaki doğrudan ilişki değer yasalarının; sanatsal değer yasalarının maddi temelini de oluşturur. Sanatın sanat için olmasıyla, sanatın halk için olması kuramı da ayırık otu toprağının oluşmasına dek böyle uzanır. Ve sanatın sınıfsal karakteri değişik toplumsal sınıflara bölünmüş halk kavramının o maddi temelinde üretim güç ve üretim araçları ilişkisinin çehresiyle renk alır. Burada bu ilişkilerin açılımına ilişkin belirlemeleri yapmayacağım. Bir genel vurgulamayla, Aşık Veysel bağlamına gelince uç veren halk, halkçı kavramlarının tarihi maddeci gözle deşiminde sonucuna işaret koymak için bu vurgulamaları yapıyorum.

Kapitalist geniş, yeniden—üretim biçiminin yaratmış olduğu toplumsal sınıflar gerçeği, Cumhuriyet Türkiye'sinin yeni girdiği dönemde ağırlığını hisset-

tirmeye başlamış, egemenleşme sürecine girmiştir. Çok doğal ve gerekli olarak Türkiye'ye toprakları üzerinde varolan sanat—sanatçı biçim ve işlevi de dönüşüme uğramış, farklılaşmıştır. Sarayla birlikte sarayın edebiyatı da ömrünü tamamlamış, saltanatın sultasıyla bir İngiliz şilebine binip bu coğrafyayı terk etmesi şeklinde divan edebiyatı da ömrünü tamamlamıştır.

Aşık Veysel toprağın derinliklerinde binlerce yıllık halk kültür ve yaşamının ürünü olan halk şiirinin ve bu geleneğin sürdürücüsü olarak çıkar karşımıza. Toplumsal konumu da bunu gerektirir. Köylü kökenlidir ve yaşamının en ağır yükünü onun da ortak olduğu kitle çekmektedir. Ancak yukarıda da belirttiğim gibi, onun geleneği de artık biçim değiştirmiştir.

2.

1931 yılında Sivas'ta düzenlenen "Aşıklar Bayramı" Veysel'in yaşamında bir dönüm noktası olarak, onu köyün daracıklığından çıkarıyor geniş bir dünyanın insanı yapıyor.

Bu tarihe kadar da Veysel çalıp—söylüyor. Ancak sözler hep 'usta malı' deyişler olmaktan öteye gitmiyor. 1933 yılında ilk deyişini söyleyen Veysel, bundan böyle kendi sözleriyle söylemeye başlıyor.¹ Ahmet Kutsi Tecer'in korumacılığıyla Halkevleri olanaklarından yararlanıyor, birçok değişik kültürel ortama girme olanağına kavuşuyor.

Böylece Aşık Veysel, kendisinden önceki kuşağın ozanlarından daha geniş olanaklara kavuşuyor, —ki o kuşak ozanları için olanaktan sözetmenin bile anlamı yoktur— ekonomik ve siyasal açıdan güvenceye alınıyor.

Cumhuriyet Türkiye'sinin Aşık Veysel gibi ozanlara gereksinmesi çoktur. Çünkü, yukarıdan gerçekleştirilen devrimlerin en ücra köşelere dek yayılmasında ve benimsetilmesinde halk ozanlarına düzenin gereksinmesi büyüktür. Bunun yanı sıra, Cumhuriyet hükümetlerinde bu dönemde kültür politikalarında halkbilim değerlerine sahiplenme ağır basar. Halkevlerinin tiyatro, halk oyunları, derleme, halk müziği, vb. kollarının bulunması ve gerçekten de bu alanlarda küçümsenmeyecek etkinlikler gerçekleştiriyor olması yadsınamaz.

Aşık Veysel için bir başka olanak, Köy Enstitüleri'nde öğretmenlik yapmasıdır. 1941'de Arifiye Köy Enstitüsü'nden başlayan halk türküleri ve saz öğretmenliği, sırasıyla Hasanoğlan, Çifteler, Gölköy, Yıldızeli enstitülerini izleyerek 1946'da Akpınar Köy Enstitüsü'nde sona erer. Azımsanmayacak bir birikim ve etkileşim ortamı yaratır enstitüler. Birçok, günün kabul görmüş sanatçılarıyla yüzyüze gelir bu kurumlarda.

Böylesi kurumlarda bir yandan ekonomik gereksinimlerine yanıt bulurlarken, bir yandan da şiirlerinin yapılmasına, yaygınlaşmasına olanak yaratıyorlardı, bu ozanlar. Radyoevlerinin kapılarının Aşık Veysel gibilere açık tutulması, Köy Enstitüleri ve Halkevleri dergilerinin sayfalarının açılması hiç de yabana atılacak fırsatlar değildir. Üstüne üstlük özel bir yasayla Aşık Veysel'e maaş bağlanması da bir büyük güvenceyi doğuruyor.

Aşık Veysel'in ortamı kısaca böyledir.

3.

İdeolojik/estetik boyutta Aşık Veysel'in ürünlerine eğildiğimizde altını önemli çizeceğimiz bir özelliği çıkar karşımıza, ağır köylülüğü. Bu Veysel'in aşırı razılığını, hatta bu kabulcülüğten de öte vurdumduymazlığını işaretler.

Küçükburjuvalar arasında taraftar bulan ve proletarya enternasyonalizmi ile taban tabana zıt ulusculuk düşüncesinin Veysel'ce imrenilmesi, bir yandan onu çağının gerçeğini kavramamışlığa götürür, bir yanıyla da yabancılaşmaya, O'nun:

Türküz Türkler yoldaşımız
Hesaba gelmez yaşımız.
Nerde olsa savaşımız
Türküz Türkü çağırırız

Türklerdir bizim atamız
Halis Türküz kanı temiz
Şarkı gazeldir hatamız
Türküz türkü çağırırız.

"Özel anlamda gerçekçi, hatta yenilikçi sayılabilecek bazı dizelerine karşın Aşık Veysel genel anlamda gelenekçiydi; egemen ideolojiyle uzlaşma içindeydi. Bu yüzden geleceğe bel bağlamıyor, dünyanın değişmesi gereğinden çok faniliğine inanıyor bundan ötürü hem sızlanıp yakınıyor, hem de ölüme ve yazgıya baş eğiyordu."⁴

Kadercidir Aşık Veysel. Bunu dizelerinde bütünüyle görmek olası: "Üçyüz onda gelmiş idim cihana

Dünyaya bakmadan ben kana kana

Kader böyle imiş çiçek bahane

Levh—i kalem kara yazmış yazımı."

"Genç yaşımda felek vurdu başıma

Aldırdım elimden iki gözümü."

"Veysel der dünyaya ben niye geldim

Her zaman ağladım ne aman güldüm

Gönlüme teselli kendimde buldum

Sabır ile teskin ettim ölümü."

"Zaman bir saniye yıl yetmiş yedi

Kahpe felek hiç yüzüme gülmedi

Geldim bü dünyaya gülmezsın dedi

Beni kabdan kaba koydu bu kader."

Aşık Veysel'in bu tür dizelerini daha çoğaltmak olası. O kaderci dünya görüşünün sığ anlatımında, öz olandan yoksun ürünlerinin teslimiyetçiliği yansır.

Aşık Veysel halkçılığının hafif ve sığ olduğunu söyleyerek köylü yanının ağır basması gerçekliğinde kendisine sahip çıkmış kurumlara ilişkin yaklaşımlarında da tutarsız, "bahaneci" olduğunu vurgulamıştım. Bunun çok açık iki örneğini Köy Enstitüleri ve Halkevleri örneklerinde görürüz.

Kendisine sahip çıkıp ününü yaydığı sürece Halk-evlerine:

"Sarsılmaz Halkevi sağlam temeli

Işık tutar halka yorulmaz eli

Halka hizmet kuruluşu emeli

Atatürk sesi var Halkevleri'nde"

Diye sürüp giden şiiri ümmetçiliğin aşıldığı ve yazımın başında da özellikle belirttiğim gibi, kapitalizmin gelişim içinde olduğu dönemde yazılıyor. Dile getirdiği görüşler olarak Türkçülüğü, genel anlamıyla milliyetçiliği savunuyor ama, şiir olarak ortaya koyduğu yanyana getirilmiş övgü sözcüklerinden başka bir şey değildir. Zoraki kafiye düzenini sağlama tasası ve ille de birilerinin beğenmesini istediği Türklüğü sevdiği anlayışı. Yaşar Kemal'in hep değindiğim gibi aşırı iyimserlikle ve Veysel olgusunu tahlil edememesiyle söylediği şu sözler hiç de onu kanıtlamıyor: "Veysel bugünün şairi olsaydı, bugünü dünü yaşadığı gibi yaşasaydı onun şiiri de bugün halkın içinden çıkan şairlerin şiiri gibi olurdu."³ Oysa Veysel tek bir şey yapabilirdi, o da, yaşadığı döneme tanık olduğu gibi, bugüne de aynı köylü ağırlığıyla yaklaşırdı.

Şu soru da geliyor usumuza, neden bunca yüzeyselliğine ve tutarsızlığına karşın, Aşık Veysel popülizmin kundağında "şöhret"leştiriliyor. Bunun iki etmenini görüyorum ben:

a) Halk şiirine ve halk ozanına ilişkin şimdiye dek sağlıklı bir yana, eleştirinin olmayışı, geleneğin güçlüğünden kaynaklanan tabusal yaklaşım,

b) Aşık Veysel'e ilişkin değerlendirmelerin, özellikle de övgülerin çoğunluğunu onun yakınında bulunan sanatçılar ve öğrencisi olanların, duygusal ve tamamen öznel, (biraz da fiziksel görünümünden kaynaklanan) yapılarıdır.

Bizde onu değerlendirenler de, yukarıda belirlediğim iki etkenin etkisiyle ve özellikle de (a) bendinde vurguladığım etmenden dolayı arkaizmin çarkına düşerler, Veysel'in kendisi de halkların sınıflara bölündüğü ve özelde Türkiye'de kapitalizmin yayılma—egemen olma sürecine girdiği kesitte ümmetçilik döneminin çarkında zamanı yaşayarak milliyetçilik düşüyle arkaizmin çengeline takılmıştır. Böylece ona yüklenen halk ozanlığı kavramının ardındaki halkçılık da sığdır. Veysel hafif halkçılığın, ağır köylüsüdür. Yavan ve kuru halkçılığında, kabullenmenin, razı olmanın ağır köylüsüdür.

Yabancılaşmanın ağır bunalımını da sergiler o. Kendisine sahip çıkan, Veysel Şatıroğlu'nu Aşık Veysel yapan kurumlara içerisinde olduğu sürece övgüler dizmiş, ama onlara yöneltilen baskılara, suçlamalara seyirci kalmaktan başka bir şey yapamamıştır.

diye överken, kapatıldıklarında, gerici güçlerce saldırılar oldukça hiç oralı olmamış sesini kısmıştır. Aynı durum Köy Enstitüleri için de öyledir. Kendisinin öğretmenlik yaptığı sürece Köy Enstitüleri "Memlekete kanat takar yol yapar" ama kapatıldıklarında Veysel hiç oralı olmaz.

Kişilere karşı da tutumu aynı yöndedir. Hacı Bektaşî Veli'yle Mevlana'yı aynı tuttuğu görüldüğü gibi, Atatürk'e ilişkin yaklaşımlarında da Atatürkçü gözükmenin kurnazlığını yaşar. Ne onu anlamamanın bir açıklaması olan kurum ve ilkelerine sahip çıkar ne de dışında olduğu sürece savunur. Ve Atatürk öldüğünde de "Ağlayalım Atatürk'e" demekten başka bir şey gelmez elinden.

4.

Aşık Veysel içten şiirler de yazmıştır. Bunları dışlıyor değilim. Örneğin onun "Yine Mektup Aldım Gül Yüzlü Yardan" , "Kara Toprak" , "Uzun İnce Bir Yoldayım" şiirleri bilgi birikiminin boyutu düşünüldüğünde hiç de yabana atılacak ürünler değildir. Ama ne yazık ki hepsi birkaç taneyi geçmiyor bu tür ürünlerinin.

Aşık Veysel'e ilişkin vurgulamalarımı, yine halk ozanlığı geleneğini sürdüren bir ozanın, Aşık ZAMANÎ'nin dizeleriyle noktalıyorum:

"Çok dokundu mızrap ile tellere/Bozuk perdeleri görmedi Veysel Ağıt yakıtı bülbül ile güllere / Dikene elini sürmedi Veysel. / Ağlayıp sızladı derdini döktü. / Vurdular başına boynunu büktü. / Çobandı ağanın koy'nunu güttü / Ver benim hakkımı demedi Veysel. // Balta sapı için çattı hırsıza / Dur demedi sömürücü hırsıza / Vtandaş muhtaçken ekmeğe tuza / Bunun hesabını sormadı Veysel. // Der Zamani Veysel büyük ozandı / Halkın değil kendi derdin yazandı, / Sözü hançer iken kaçıp gizlendi / Zalimin başına vurmadı Veysel."

- 1 — İ. Ünver NASRATTINOĞLU, Ölümünün 8. Yılında Aşık Veysel S: 8, Nasrattinoğlu Yayınları, Mart 1981.
- 2 — Yaşar KEMAL, Milliyet Sanat dergisi, Sayı: 26 30 Mart 1973.
- 3 — A.g.y.
- 4 — Asım BEZİRCİ, Aşık Veysel'in Şiirinde Çellşme ve Ulaşma, Yeni A. Dergisi, Mayıs 1973.

Bu yazı YENİ ŞİİR DERGİSİ'nin 5. sayısından alınmıştır.

NESİMİ ÇİMEN

UYANMIYOR

Daha sabah olmadı mı
Bu halk hala uyanmıyor
Henüz çile dolmadı mı
Bu halk hala uyanmıyor

Gaflet çamuruna batmış
Emeğini boşa satmış
Ölüm uykusuna yatmış
Bu halk hala uyanmıyor

Yaşam boyu boşa gezmiş
Kaderini kendi çizmiş
Gelen ezmiş giden ezmiş
Bu halk hala uyanmıyor

Öküzü yok katırı yok
Tarlası yok motoru yok
Ebesi yok doktoru yok
Bu halk hala uyanmıyor

Korkak tavşan gibi sinmiş
Gözlerinin ferisi sönmüş
Canlı cenazeye dönmüş
Bu halk hala uyanmıyor

Bütün dertler onu bulmuş
Kanı bitmiş rengi solmuş
Sene yetmiş sekiz olmuş
Bu halk hala uyanmıyor

Nesimi köylere vardık
Saz teline mızrap vurduk
Yıllarca haykırdık durduk
Bu halk hala uyanmıyor

BARIŞ GELSİN DÜNYAMIZA

Bir ağızdan haykıralım
Barış gelsin dünyamıza
İçtenlikle çağıralım
Barış gelsin dünyamıza

Tüm devletler imza atsın
Silah imalatı bitsin
Savaş korkuları gitsin
Barış gelsin dünyamıza

Dünya halklarının sesi
Diyor bu mu demokrasi
Bu savaşlar neyin nesi
Barış gelsin dünyamıza

Ey insanlar gayret edin
Dost olmaya niyet edin
Hep birlikte davet edin
Barış gelsin dünyamıza

Nesimi der sorma neden
Savaşlarda candır giden
Fazla zaman geçirmeden
Barış gelsin dünyamıza

K A Y G U S U Z

HABERİN VAR MI?

Hayali düşünme gel kara gözlüm
Beni benden aldın haberin var mı
Vefasızlık etme ay güneş yüzlüm
Sevdalara saldın haberin var mı?

Sevdan ile gizli gizli yanardım
Tatlı dillim sözlerine kanardım
Yüzüme güldükçe gülüm sanardım
Yad ellere güldün haberin var mı?

Garip Kaygusuz'u dertli yarattın
Mecnun edip çölde bıraktın gittin
Güzel dilber kipriklerinden ok ettin
Dertli bağrım deldin haberin var mı?

SUÇ DİNLEMİYOR

Beni kınamayın canım dostlarım
Dertli gönlüm artık söz dinlemiyor
Her derde cefaya katlanan başım
İsyân etti artık suç dinlemiyor

Ne yerlisi olduk, ne yabancısı
Bitmeyen yolların yiten yolcusu
Bitmeyen işlerin biten işçisi
Acılar şahlandı dağ dinlemiyor

Bir sevdadır aklım başımdan alır
Bir öfkedir döne döne kudurur
Bir umuttur yağmur değse yeşerir
Kara kışa inat, dur dinlemiyor

H A S A N Ö Z G Ü L

EMEKÇİ İLE SÖYLEŞİ

Konuşan:Ali Görgün

Ali Görgün-Uğraşınız olan müzikte,sanat anlayışınız nedir?Gerçi ben pek müzikten anlamam ama bana göre eğitssel özelliği olan,dinlendirici güzel mziklendirilmiş parçaları dinlemekten zevk alıyorum ve okumamış olduğum içerikli şiirleri müzik eşliğinde öğrenmek için kaset yada plak satın alıp dinliyorum.Dergi ve gazetelerde öğrendiğimize göre olumlu ve olumsuz yanları ile çeşitli dallara da ayrılmaktadır.Bunları bize anlatır mısınız?

Emekçi-özellikle son yıllarda çok sesli müzik çeşittir devrimci müzik yada devrimci müzik mutlaka çok sesli olmalıdır şeklinde bir düşünce,konuyla uzaktan,yakından ilişkisi olan hemen hemen her çevrede tartışıılıyor.

nce şu çok sesli meselesi önemli.Nedir çok seslilik?Birden fazla müzik aletiyle müzik yapmak mı?Devrimci müzik buysa Sulukule varlığından beri çok aletlidir.Hite devrimci değil!Ne seviyeli bir geçmişi var,nede geleceği.Arabesk çok sesliden öte,pek çok seslidir.Onunda günümüzde' insanlık kavgasındaki yeri ortada.Tek aletle üretilen sağlıklı bir yığın müzik ürünüde ortada,birden fazla aletle yapılan salıklı ürünlerde.Böyle bir kargaşa içerisinde halk ozanlarıda nasiplerini alıyorlar.Halk ozanlarını yok sayanlar için mesele kalmıyor.Varlığını kerhen kabuledenlerde horluyorlar.Halk ozanlarımızın geneli demesekte,büyük çoğunluğu sazla müzik üretilirler.şu horlanan sazla.Hiç birinin teslimiyet yaydığı söylenemez.Bunları söylerken devrimci müzik illede tek sazla olur gibi bir anlayışımız yok.Tek sazlı müziği horlayanların buna hakları olmadığı gibi.Müziğin ne ile yapıldığından çok,ne iin yapıldığı ilgilendiriyor bizi.Burdan yola çıkarak,müziğe safını kazandıran içeriktir diyoruz.Arabesk en çok tartışıılan konu.Kimilerince savunuluyor,kimilerince yeriliyor.Doğrusu neden savunulduğu,neden yerildiği net olarak ortaya konulmuş değil.Arabesk günümüzdeki işleviyle yoz içeriğinden ötürü bir nevi morfin görevi yapıyor.ıkışıda yoz içerikli oldu ve kendisine geniş bir taban buldu.Bizim insanlarımıza bizlerden evvel o ulaştı.şüphesiz ki bunda çıkar çevrelerinin teşviki vardır.İnsanlara boyun eğmeyi,alara şükür çekmeyi öğütledi.Aceba arabesk ülke- de ilk çıktığı dönemlerde ileri bir içerikle çıksaydı bugün hangi safa konulacaktı?İeriksiz müzik ne kadar zengin olursa olsun karşısındayız. Bir veya birden fazla aletle,umudu,gelecek günlerin güzelliğini,hayatın kendisinin bir mücadele olduğunu,bu mücadelede kitleleri başeğmeme yönünde yönlendiriyorsa yanındayız.

Ali Görgün-Müziği sınırlamak olumsuz bir anlayış olarak nitelen-diriliyor.Bu anlayışa katılıyor musunuz?

Emekçi-Müziğin evrenselliğini kavramak,ona baraj koymayı men e-der.Hem müzik evrenseldir diyeceksin,hemde kafadaki kalıba uymuyorsa veryansın edeceksin.Halk ozanları bu kalıp yada kalıplara uymadıkların-dan,kimilerinin işine gelmiyorlar.Onlara "eski" gözüyle bakıyorlar,tar-bir yerindeyse,zavallılar!

Ali Görgün-Peki birde müziğin sloganlaştırılması olayı var.Bunu nasıl açıklamak lazım?

Emekçi-Aslında slogan müzik diye bir müzik türü yoktur.Müziğe slogan yerleştirilmiştir.Sloganların müziklendirilmesi dinleyici sınır-larını daraltıp asıl işlevinden uzaklaşmayı beraberinde getirmiştir.Geçmişte yapılanlar devrimci duygularla yapıldığından,geçmişe esas i-tibarıyla sahip çıkıyor,saygı duyuyoruz.Ama daha iyi çalışmaların ya-pılabileceğini düşünmüyoruz değiliz

Ali Görgün-Bir sanatçının daha iyi sanat yapabilmesi için,örgüt-lü bir çalışma mı,bireysel,bağımsız bir çalışma mı etkili olur?

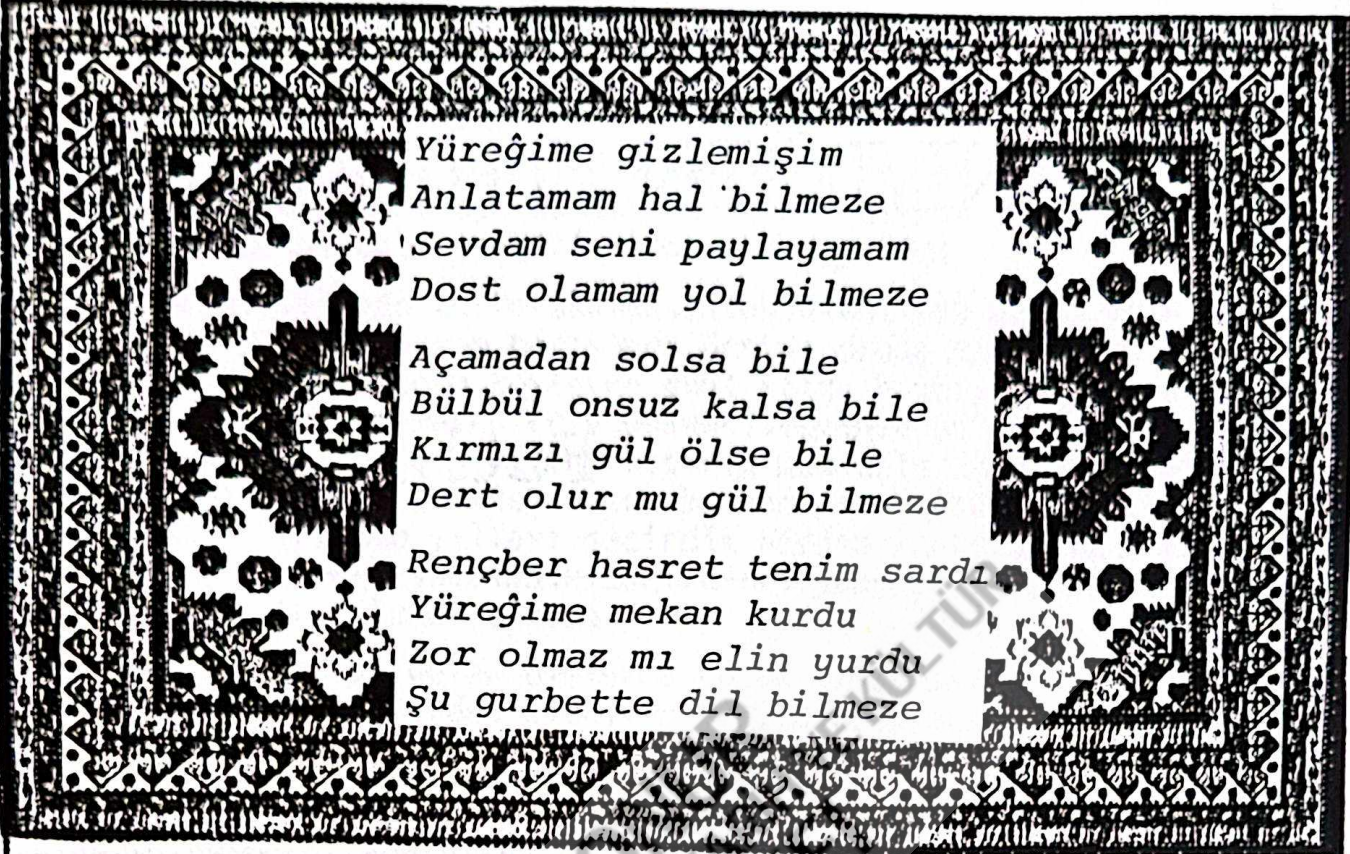
Emekçi-Sanatçıların örgütlenmesine karşı değilim.Ama örgütleri-mizin sanat anlayışlarına karşıyım.Doğru dürüst bir sanat perspektifi halâ yok.Sanat eleştirisi yok.Ya toptan övgü yada yergi var!Sanat ü-rünleri başka çıkarlar doğrultusunda değerlendiriliyor.Kimilerince de örgüt varsa sanat ve sanatçı var,örgüt yoksa yok.Halk hesaptan silini-yor.Sloganların bazı sanat ürünlerinde yer almasında siyasal kuruluş-larımızın önemli payı vardır.Şüphesiz ki bizlerinde.Gönül isterdiki bu konuda örgütlerimiz geçmişi olumlu-olumsuz yönleriyle araştırıp,gelecek için sağlıklı bir perspektif sunsunlar.Olmayacak bir konu değil bu.Ye-terki yapılmak istensin.

Ali Görgün-Halk ozanlarının karşılaştığı sorunlar genel olarak nelerdir?

Emekçi-Biz halk ozanları olarak en çok "aydınlar" tarafından is-tenmiyoruz.Bizim şiir türümüzü eskimiş buluyorlar.Serbest şiir yazmak çağdaş oluyormuş,ayaklı-uyaklı şiirse çağdışı.Aslında çağdışı olan böy-le düşündürmektir.Bu konuda gerçekten seviyeli düşünen aydınlarımız da var.Nihat Behram'ın adını verebilirim.Bunlar parmakla sayılacak kadar azdır-lar.Yeni olan herşey doğrudur mantığı sakatlığını birkez daha sergili-yor.Halbuki bizim türümüz zordur.Kuralları vardır.Serbest şiiri küçüm-semiyoruz ama bugünkü serbestçiler,kendilerini birde bu türde deneseler herhalde bize hak vereceklerdir.

Ali Görgün-Son çalışmalarınız hakkında bilgi verir misiniz?

Emekçi-Yurtdışına çıktığımdan beri Federal Almanya'nın çeşitli kentlerinde,Danimarka'da,İngiltere'de,İsveç'te,İsviçre'de,Belçika'da,...Avustralya'da,Fransa'da...birçok halk gecesine katıldım.Birtakım engellemelere rağmen beş kaset çıkarttım.Yeni çalışmaların arifesin-deyim.

Yüreğime gizlemişim
Anlatamam hal bilmeze
Sevdam seni paylayamam
Dost olamam yol bilmeze
Açamadan solsa bile
Bülbül onsuz kalsa bile
Kırmızı gül ölse bile
Dert olur mu gül bilmeze
Rençber hasret tenim sardı
Yüreğime mekan kurdu
Zor olmaz mı elin yurdu
Şu gurbette dil bilmeze

Eşinden dostundan ayrı düşenin
Bir buluşsa derdi demi hoş olur
Kişi yitirmişse sevdiklerini
Gözlerinden akan kanlı yaş olur
Muhabbette yeri yoktur cahilin
Faydası olur mu riyakar dilin
Sözü cevher olur hemde kâmilin
Cahil sohbet bilmez lafı boş olur
Rençber insan düşer çıkmaza dara
Helede düşerse gurbet diyara
Hasret kalır ise anaya yara
İnanın o zaman yazı kış olur

RENÇBER

İNSANLIĞIN TÜRKÜLERİ

Fethi Savaşçı

Ozan Can Yoksul hece ölçüsüyle son yazdığı şiirlerini "İnsanlığın Türküleri" adı altında bir kitapta yayınladı. Yaşamını Almanya'da sürdüren Can Yoksul, heceyi en iyi kullanan ozanlarımızdandır. Kitabına yazdığı "Sunu" yazısından da anlaşılıyor. Yeni gözlemler, yeni dizeler, şiirler getiriyor toplumcu Türk sanatına. Geniş yığınlara sesleniyor. Yığınların beğenisini üstünde topluyor bu şiirler. Can Yoksul güçlü bir ozan olduğu kadar da, iyi bir edebiyat araştırmacısıdır. Özellikle Türk Halk Edebiyatı üstüne bir kuyumcu sadakatıyla eğilmektedir. Halk Edebiyatımızın karanlık yıllarına ışık tutuyor. İnsan şaşkınlıkla, imrenerek okuyor yazdıklarını.

Hece şiirimiz, yeni Türk şiirinin geçiş köprülerini hazırlamıştır. Heceyi bilen yaşlı ozanlarımız artık klasikleşmeye başlamıştır.

Bu yüzden Can Yoksul'un yeni şiir kitabı "İnsanlığın Türküleri"ni genç ozanlar okumalıdır. Can Yoksul 11,8,7 heceyi başarıyla kullanıyor. Sekiz hecelik bir şiirini olduğu gibi aktarıyorum:

"Ta ezelden kanı bozuk
Şimdi bana ast görünme
Kurt olupta can peşinde
Kuzu olup post görünme

Bin yıl oldu bitmez kinin
Kin yuvası kokan kinin
Ne Hâk'kın var ne de dinin
Kem imama dost görünme

İçin dışın dolmuş kinden
Bıçak çıktı gayrı kından
Elalemin şarabından
İçip bana mest görünme

Pusudasın saklı gizli
Şeytan yüzlü kötü gözlü
Seni gidi çürük özlü
Can Yoksul'a üst görünme

Ozan Can Yoksul "İnsanlığın Türküleri"ne bir de sunu yazısı yazmış.Güzel bir yaşam öyküsü bu.Çileli bir ozanın yaşam kavgası bu.Can'ı şimdi kendi ağzından,kaleminden dinleyelim:

"Öğrenciliğimde defter,kalem,kitap alabilmek benim için büyük bir sorundu.Öst-baş perim perişandı.Genede okula gidebilmenin sevin-ci içindeydim.Çünkü çoğu köylerde okul yoktu henüz.Kentlerde,kasaba-larda bile okula gidemeyenlerin,gönderilmeyenlerin sayısı az değil-di.Bir iki defterle ders yılını bitirip masraflı olmamaya çalışırdım.Köyümüzde okul yoktu.Kentteki bir akrabamızın bülbül yuvası gibi kü-çücük evinde birlikte yılları geçirdik.Köyden kente gelip alışmak pek kolay olmadı benim için.Binbir zorlukları yenerek ilkokulu bitirmem-den sonra yollar tıkanırdı birden.

Köyden,kentten gelen binlerce çocuk sınav salonlarına doldurul-duk birgün.İnce eleklerden elediler bizi.Birçoklarımızı babalarımızın çiftini çubuğunu sürdürsün,çobanlığını yapsın diye köylere geri yol-ladılar.Yüzbinlerce halk çocuğuna birazcık kolay okumanın ve okulla-rın kapısının kapatıldığı böyle bir dönemde kendimi Hasanoğlu'da yatılı öğretmen okulunda buldum.Hasanoğlu'da okumam benim için bu-lunmaz bir fırsattı.Burada halâ Köy Enstitülerinin kokusu vardı.Mey-velikler,bahçeler,işlikler vb. yerler duruyordu.Azda olsa bile ora-larda çalışıp iş ile eğitimi birlikte yürütme şansına sahiptik.

Ama tüm bunların ötesinde kafamıza sokulmaya çalışılan kuru bir idealizm,milliyetçilik ve islamcılıktı.Okuldaki disiplin tam bir as-keri kışla havasındaydı.Müzik ve edebiyat önemli bir dersti.Fakat di-van edebiyatını okuya okuya neredeyse Türkçeyi unutup Osmanlıcayı öğ-renecektik.O dönemde her ilköğretmen okulunda bir müzik aletini çal-mak mecburdu.Bize mandolin çalma zorunluluğu vardı.Nereden geldiyse gelip oturmuştu sazın binlerce yıllı tahtına.Kavalın yerinide fülüt almıştı.Bizim için ne olursa olsundu.Yeterki sınıf geçebilecek notu ; alalım diye düşünüyorduk.Halk türkülerimizin yerinide şarkılar almış-tı."Orda bir köy var uzakta" şiiri hemen hepimizin ezberindeydi.Haya-limizdeki o köye gidebilmek bilgisiz,cahil insanlara birşeyler anla-tabilmek tek düşüncemizdi.

Köylerin yeşil çayırları,ormanları,meleyen kuzuları,soğuk sula-rı,sebzeleri,meyveleri,ayranı,rakısı biz köylü çocuklarının hayalin-de yepyeni bir köy yaratmıştı.Oysa birçoklarımız köylerden geliyorduk.Köylerimizin ve halkımızın durumunu en iyi bilen bizlerdik.Ama acı o-lan gerçekler nedense pek dile getirilmez söylenmezdi.? Arasına değ-işik sesler çıkaran öğretmen ve öğrenciler olursa da onları susturmak pekte zor değildi.

Okulu bitirirken kendimizi dünyanın en bilgili insanları sanıyorduk. Herbirimiz yurdun bir yanına bir ülküyle dağıldık. Okulda öğrendiğimiz cebir ve fizik problemleri, kimya fomülleri, ırmakların uzunlukları, dağların yükseklikleri hemen hiçbir işimize yaramadı. Gerçek yaşam bize okutulan, öğretilenden daha başkaydı. Ne kadar cahil bırakıldığımızı o zaman daha iyi anlamaya başladım.

Ülkemizdeki sosyo-ekonomik yapının giderek altüst olması, karmaşıklaşması zaten allak bullak olan kafamızı biraz daha allak bullak etti. Kapitalizm hayatın her alanına damgasını vurmaya, sınıflar mücadelesi keskinleşmeye başladı.

İşte böylesi bir dönemde bana düşen yeni bir görev vardı. İlkokul öncesi Alfebe'yi sökmeye nasıl çalıştıysam, şimdi hayatı ve toplumuda öyle yenibaştan öğrenecektim. Başkada bir çaresi yoktu zaten.

Köylerde, kentlerde yıllarca halkımızın içinde bulundum. Halkın ekonomik-demokratik, siyasi ve politik uğraşısında yer aldım. Acılarını, sevinçlerini, öfkelerini, özlemlerini, törelerini yaşadım birlikte. Ağıtlarını, türkülerini, anı, öykü ve masallarını dinledim. Namazda kıldım, halayda çektim. Duada okudum, sinsinde oynadım. Açıta kaldım, açta doyurdum. Garsonluktan öğretmenliğe, inşaat işçiliğinden bir kuruluşun müdürlüğüne, seyyar satıcılıktan kooperatifçiliğe, çiftçilik, çobanlıktan gazeteciliğe değin bir sürü işlerle uğraştım. Servet kazanamadım ama çok dost kazandım. Yaşamın bunca karmaşıklığı içinde halkımızın kültürel değerleriyle ilgili çok şeyler öğrendim. Kazandığım birikim beni yazmaya yönlendirdi. Yazdıkça yeni sorunlar çıktı karşıma. Karakollardan, işkencelerden, mahkemelerden, mapuslardan, illegal yaşamdan sonra kendimi yeni bir yaşamın eşiğinde buldum. Yaptıklarımın pişmanlık değil, yapamadıklarımın dolaylı eziklik duydum. Giderek halkımızın türkülerini beni dahada etkiler oldu. Halkımızın gerçek yaşamının türkülerde saklı olduğunu gördüm. Dışa vurulamayan acılar, özlemler, öfkeler, sevinçler türkülerdeydi.

Serbest dizeli şiir çalışmalarımın yanısıra geleneksel halk şiirimizi sürdürmeye de denedim. Buradakiler belli konuları içeren bir bölümü.

Son yıllarda türkülerin, türkü söyleyenlerin birçok değişikliğe uğradığına tanık oluyoruz. Gericilikle birlikte tekke ve tasavvuf edebiyatı da bir hız kazandı. Çalgılar ayrı olsada herkes aynı makamı çalıyor. Dün olduğu gibi bugünde Aleviliği bir çıkar kapısı olarak görenlerimiz yok değil. Aleviliğin dünkü çektiği sancılar kapitalizmle birlikte yeni boyutlar kazandı. Bu durum devrimci hareketimize de yansdı. Devrimci uğraşının bağrında hastalıklar karmaşıklığı doğdu. Ufka giden kurtuluş yollarını haramiler doldurdu. Çok hızlılarımız bu alanda ne yapılması gerekliliğini düşüneneği yerde, halkın kutsal değerlerine tepkiyle karşı çıkmayı bir alışkanlık haline getirdiler. Elbette bu dönemde birgün geride kalacak ve değerlendirilmesi yapılacak.

Tasavvuf ve tekke edebiyatı genellikle Alevi-Bektaşî inanç, töre ve felsefesini içerir. Ali, Ehl-i Beyt ve Hacı Bektaş sevgisiyle dünyanın kuruluşundan bugüne bir yorumu taşır bağrında. Anadolu Aleviliği bir inanç ve töreler biçimi olduğu kadar, geçmişten beri ezilen bir sınıfın kurtuluş ideolojisidir de. Sınıfsal bir içerik taşır.

Anadolu Aleviliği islamiyetin hakim sınıflarına tepki gösteren Araplarla birliktelik ve ortak yanlar taşımış olsa bile, aslında hem islamiyetin gericiliğine, hem Arap ideolojisine, hemde hakim sınıflara karşı bir tepkiyi de birlikte sürdürür.

Bu durumu iyi anlıyabilmek, aydınlığa varabilmek için Ön Asya'daki toplumların geçmiş yapısını, Anadolu'daki halkların başkaldırıları ve Alevi ozanların söylediği deyişleri, duvazları, halk bilimini iyi kavramak, çağdaşça yorumlamak, toplumsal özümüzü Arap kültürü etkisinden koparmak gerekiyor.

Tüm bu ve buna benzer konuları bilen sanatçılar çok ince bir politika izlemek, halkın sınıf kavgasının önsaflarında tüm dürüstlüğüyle inanarak yer almak zorundadır.

Bugün gerek Alevi dedelerinin, gerekse aşıkların birçok konularda dedikleri ya birbiriyle çelişiyor, ya da efsanelerle süsleniyor. Birçok deyişler, duvazlar toplumun önemli bir kesimini etkileyebiliyor. Sonunda herkes kurtarıcı olarak bir "Şah" bir "Mehti" beklemeye başlayıp kendi özgücüne güveneni geriye atıyor. Birileride çıkıpta dünden bugüne sürdürülen bu yanlışlara karşı çıkmaya cesaret edemiyor. Geçmişteki birçok değer yargıları yumruk gibi tepemizde bekliyor. Feodal dönemin dünya ve toplum anlayışı günümüzde de kendisini sürdürüyor.

Durmadan kanayan bir yaraya parmak basarak birçok konuları özümlemeye çalıştım. Dünyanın sorunlarını günümüz sorunlarına bağlamak için uğraştım. Bu bir yöntem bence. Ağıtı sevince, yılgınlığı umuda çevirebilme çabası. Dünyayı çağdaşça yorumlama denemesi. Seçip bu kitaba aldıklarım halkımızın arasında ne denli yaygınlık gösterecek, ne denli tepki bulacak ve kalıcı olacak bunu şimdiden söylemek zor. Bir görevi yerine getirebildimse ne mutlu bana. Alan alır kendi dağarcığına göre. Değerlendirilmesini okuyuculara, gelecek kuşaklara bırakıyorum..."

Can Yoksul'un daha önce yayınlanan şiir kitapları kısa sürede tükendi. Bunlar yayın tarihlerine göre şöyle: Bozkırların Çocuğu (1970) Deli (1974), Gündönümü (1980), Zulada Kalan Türküler (1983), Seni Unutur muyum Seni (1983)tür.

Özgür koşukla da şiirler yazan Can Yoksul'un "Seni Unutur muyum Seni" adlı şiir kitabı toplumcu şiirimizin en güzel örneklerinden biridir.

İnsanlığın Türküleri, Tohum Yayınları-İstanbul, Nisan 1976 94 Sayfa.

KOŞMA

Namluna dayanıp neyi düşündün
 Şu karşı dağlara atıver gitsin
 O zalim gaddar beyi mi düşündün
 O beyin falına bakıver gitsin

El kızından murat alınmaz efem
 Yörük kızı her dem salınmaz efem
 Deli gönül zorla çalınmaz efem
 Mertlik nişanını takıver gitsin

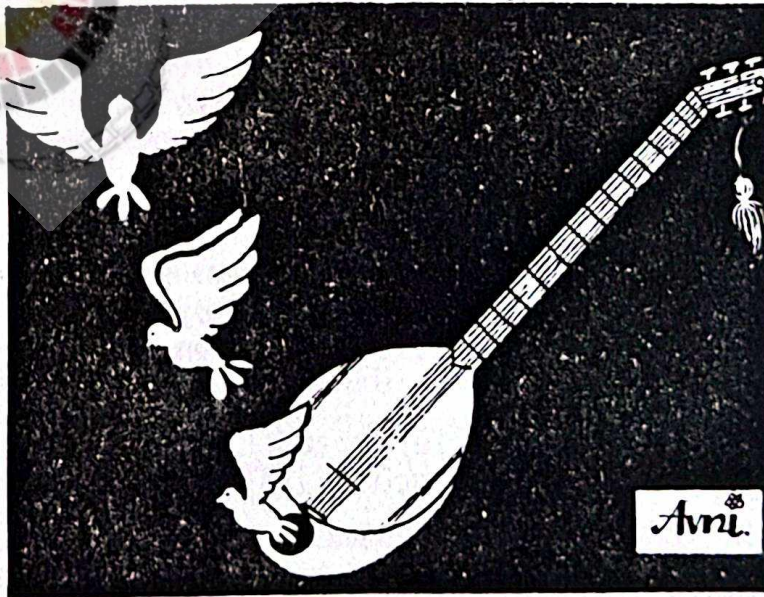
1947

KOŞMA

Gündüz gölge oldu düştü peşime
 Gece kabus oldu girdi düşüme
 Her türlü belayı yığdı başıma
 Nice bin çıkmaza götürdü beni

Fethi der karabaht dediğim yelde
 Savruldu herşeyim nem kaldı elde
 Deryada değilde bir karış gölde
 Yırttı yelkenimi batırdı beni

1946

MAHMUT SERABİ İLE

SÖYLEŞİ

Konuşan: Emekçi

Emekçi-Kısaca özgeçmişinizi anlatır mısınız?

Serabi-Bildiğiniz gibi,bizim ülkemizde insanların doğumu ve yaşamı tesadüflere bağlıdır.İnsanların tesadüflerle doğduğu ve yaşadığı bir ülkede,yoksul bir köylü ailesinin üç çocuğunun sonuncusu olarak, Sivas ilinin Gürün ilçesinin,eski adıyla Alaca Mezar,şimdiki adıyla Bağlıçay Köyü'nde 1939 ilkbaharında doğduğum söyleniyor.Bunun birde hikayesi var.İlkokulu bitirdiğimde,diploma alabilmek için nüfus cüzdanı almak gerekiyordu.Bu nedenle Gürün Nüfus İdaresi'ne başvurduğumda nüfus kaydımın olmadığı ortaya çıktı.Bunun üzerine esas doğumumu bilmediğimden anama sorduğumda,doğumumu bana bir bilmece gibi şöyle anlattı:"Oğlum sen doğduğun zaman büyük bir kızamık salgını vardı.0-tuz-kırk çocuk öldü.Bu salgının ardında yirmi gün yaz gitmişti ki,o sıralarda sen dünyaya geldin."

Bir de Derviş Amcan, 38 Dersim olayları sırasında, Dersim'de bir yıllık asker iken, ona doğumunu müjdelemek için mektup yazdık. İşte bu hesaba göre 1939 yılında doğduğum ortaya çıkıyor. Ama köyün diğer yaşlılarından duyduklarımdan hareket ederek 1940 yılında da doğmuş olabileceğimi düşünerek, nüfusa 1940 doğumlu olarak kayıt oldum.

Emekçi-Şiir yazmaya ne zaman başladınız?

Serabi-İlk şiirimi 1955 yılında, köyümüzde 55 kişinin ölümüne yol açan kızamık salgınının getirdiği ölüm olayından etkilenerek, ağıt şeklinde yazdım. Açıkça vurgulamak gerekirse, şiire yatkınlığım çok öncelere dayanıyor.

Emekçi-Saz çalıp şiir yazmaya ilginiz nereden kaynaklanıyor?

Serabi-Doğup büyüdüğüm yörede saz çalıp-türkü söylemek sanki halkın yaşamının bir parçası gibiydi. Küçük yaşlarda babam beni, bizim yörede bir gelenek olan Cem ve Köy Odaları Toplantılarına götürürdü. Bu toplantılarda eski halk ozanlarından deyişler, türküler söylenirdi. Özellikle Pir Sultan Abdal, Nesimi, Virani, Dadaloğlu, Köroğlu gibi ozanların sözlerinden etkilenirdim. Birde babam, kendi saz çalıp şiir yazmasına rağmen, bu ozanlardan yüze yakın deyişi ezbere bilirdi. O hep benim saz çalmamı, türkü söylememi isterdi. Onun bu teşviki beni saz çalıp türkü söylemeye itti.

Önceleri yöresel halk türkülerini çalıp söylerdim, zamanla toplumsal olayların etkisiyle, toplumsal içerikli türküler söylemeye ve şiirler yazmaya başladım. 1965 lerden sonra düzenli olarak toplumcu-gerçekçi şiirler yazdım. 1971 de Almanya'ya gelişimden sonra, gerek dünyanın gerekse de bakış açımın genişlemesiyle birlikte daha içerikli, daha duyarlı şiirler yazmaya başladım.

Emekçi-Tarihe malolmuş ozanlardan hangileri sizi etkiler, niye etkiler?

Serabi-Eğer tarihe malolmuş ozanlar sözü ile kastetmek istediğiniz, etkileri yüzyıllardan bugüne kadar süren halk ozanları ise, bunlardan beni etkileyenler, halk ozanlığının gereğini yerine getirerek, yüzyıllar sonra da yaşamasını bilen halk ozanlarıdır. Çünkü, bu ozanlar yaşadıkları dönemlerde, dönemlerinin vede içinde yaşadıkları toplumların sorunlarına sahip çıkarak, o sorunların dile getirilmesinde, sözlerini ve sazlarını halklarından yana kullanmışlar, gereğinde halkın sorunlarına ışık tutan bir bilge görevi üstlenmişler, gerğinde de halkın sorunlarının çözümü için en önde canlarını ortaya koyarak bir halk kahramanı olmuşlardır. Bunlara örnek olarak; yaşamları halkımızca bilinen Bedrettin Mahmut'ları, Pir Sultan Abdal'ları, Köroğlu'nu, Dadaloğlu'nu sayabiliriz. Pratik yaşamlarıyla türkülerini iç içe geçmiş olan bu ozanlar beni çok etkiliyen ozanlar olmuşlardır.

Emekçi-Günümüz ozanlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?Ozanlar nasıl olmalı ve onları nasıl görmek istiyorsunuz?

Serabi-Halk ozanları denince öncelikle çağında,içinde yaşadığı toplumun sorunlarına karşı duyarlıca yaklaşan vede halkına karşı sorumluluk duyan,halkının saygınlığını kazanan,onurlu insanlar gelir ak-la...

Günümüz ozanları içinde bu durumda pek az ozan çıkar.Günümüz ozanları genellikle ozanlık geleneğine ters düşen,sorumsuz,şöhret ve çıkar peşinde,halkın duygularını sömüren,onun duyguları ve inançları üzerine basarak şöhret sahibi olmak isteyen,bireyci,bencil,birlik ve dayanışma anlayışından uzak,özü sözüne uymayan bir yığın olumsuzlukları bünyesinde taşıyan,pratik yaşamlarıyla halktan soyutlanmış insanlar durumundadırlar.Günümüz halk ozanları,çağının gereklerini yerine getirmek için,ülkemizdeki ve dünyadaki gelişmelere kulağını tıkamamak zorundadır.Oysa ki,bugün,günümüz halk ozanlarından birçoğu,dünyadaki gelişmelere kulağını tıkamak şöyle dursun,ülkemizdeki gelişmelere kulağını tıkamış durumdadır.Gönül isterdi ki,günümüz halk ozanları,ülkemizde yükselen halkın mücadelesinin yanında yer alsınlar.Ne yazık ki,sözüm ona "Pir Sultan'lar",gelişen halkın mücadelesi yanında yer almak şöyle dursun,halkın en basit bir isteminde bile yer almamışlar.Örneğin bir aydınlar dilekçesinde burjuva sanatçıların imzaları görülürken,bizim ucuz kahramanların imzalarını görmek mümkün olmamaktadır.Hapisanelerde insanlık dışı uygulamalara karşı açlık grevleri yapanların yanında yine burjuva politikacıları ve sanatçıları yeralırken,bir-iki ozanın dışında kimsenin katılmadığı görülmektedir.

Emekçi-Sonuç olarak bize söylemek istediğiniz birşey var mı?

Serabi-Halk Ozanı Dergisi gerçekten ileri bir adımdır.İçerik olarak daha detaylı konulara yer verilir ve daha detaylı çalışmalar yapılırsa,halk ozanları açısından oldukça olumlu sonuçlar elde edilebilir.Halk Ozanı Dergisi tüm halk ozanlarını biraraya getirerek,kendi sorunlarını ve toplumsal sorunları tartıştırıcı bir form olmalı.Halk Ozanı'nın bir takım işlevleri olmalı...Bunlar arasında devrimci,demokratik bir kültür ve sanat aracı olma görevini üstlenmeli,halk ozanlarını örgütleyici,eğitici bir yayın çizgisi izlemeli.Kısacası geniş kitleler arasında devrimci-demokrat ozanların sesi ve dili olmalı...Diyeceklerim bunlar olup,Halk Ozanı Dergisi'ne yayın hayatında başarılar dilerim.

Emekçi-Tesekkürler,Ozan Mahmut Serabi.

SEVDİĞİM

Şu bizim ellerin kaypağı çoktur
Gelde bu halleri gör be sevdiğim
Her birinin ayrı emelleri var
İyiden iyiye sor be sevdiğim

Dostluklar paraya satılmış burda
Özlere sahtelik katılmış burda
Sakın ha yem olma kuş ile kurda
Sonra yüreğime kor be sevdiğim

Gün akşama çatmış gündüz kararmış
Gül kokan çehreler solmuş sararmış
Dostum tutunmaya bir dal ararmış
Neden yaşam bize zor be sevdiğim

Kurutmuşlar sevgi denen o bağı
Kin nefret bürümüş gözler çanağı
Geçebilir isen dostum bu ağı
Uzak durma elin ver be sevdiğim

Bırak aksın gitsin coşkun ırmağın
Ezeli dostundur hemde çırağın
Eğer olacaksa en son durağın
Gönlün insanlığa ser be sevdiğim

ALLITURNA'YI SELAMLİYORUZ

Federal Almanya'da Halk Bilimi ağırlıklı bir sanat dergisi yayınlanmaya başladı. Derginin dokuzuncu sayısı elimize geçti. Bu arada Halk Ozanı yayınlanamadığından, gecikmiş olarak ALLITURNA'ya merhaba diyoruz ve ömrünün uzun olmasını gönülden diliyoruz.

Derginin kurucusu ve sorumlusu ozan Can Yoksul. Yazı kurulu ise Can Yoksul, Haydar Avcı A.İ. Sağmen'den oluşuyor.

4930 Detmold/Batı Almanya

Yazışma adresi: Postlagerkarte Nr. 119702/C

AŞIK MEÇHULİ 'DEN MEKTUP VAR

Önce şunu belirtmek isterim.Halk Ozanı Dergisi,halk ozanlarımızın tanıtımı görevini üstlendiğinden son derece kıvanç verici bir girişim olması nedeniyle Halk Ozanı Dergisi'ne emeği geçen tüm emekçilere saygılarımı sunarım.

Bunu söylerken şunuda gözardı etmemek gerekir.1)Önce derginin ismi ile başlamak istiyorum.Halk Ozanı isminin bir dergiye verilmesi çok doğal olmasına karşın,çok ta tuhaf olmuyor mu?Halk ozanı derken,sadece bir kişinin sanatını,kişiliğini ve hayatını anlatan anlamını taşımaktadır.

Bunun yerine Halk Ozanları adının verilmesi daha doğru olacağı kanısındayım.Çünkü bu isim tüm ozanları içeriyor.Ayrıca derginin ön kapağını açıp iç sayfalara bakıldığında,bu gerçek tam anlamıyla anlaşılmaktadır.En kısa zamanda bu gerçeği görüp doğrusunu yapacağınızdan eminim.

2)Elime geçen Halk Ozanı Dergisi sayılarından gördüğüm kadarıyla,ağırlığı halk ozanlarını tanıtma,türkü,destan,şiir vede karşılıklı söyleşilere verdiği açık seçik görülmektedir.Bu girişimin adı geçen dergi tarafından yapılması gayet gurur verici olduğunu görmemek mümkün değildir.Ne var ki,üzülerek belirtmek isterim ki,dergi içerik olarak tüm ozanları kapsamasına rağmen,nedense başka yerde ozan yokmuş gibi özellikle yurtdışında bulunan,hatta çoğu ozan olup olmadıkları belli olmayan sadece birkaç şiir yazabilen veya başkasının şiirini kendininmiş gibi gösteren birtakım ozanlıkla uzaktan yakından ilgisi olmayan kişileri adeta ozan sayısını olduğundan fazla gösterme gereksinimini duyar bir tavır içine girmiş olduğu hemen hemen her satırında sırtıtmaktadır.

Ben bir ozan olarak bu dergimizin sorumlusu,kültürlü,bilinçli ve irfan mektebinden nasibini alan,özellikle Ozan Emekçi'ye çok görürüm.Gerek Emekçi gerekse diğer dergide söz sahibi olan arkadaşlarımdan bu olumsuz olayı,gerekeni uygulamalarını istiyorum.Bundan sonraki yazışmamızda bu konuyla ilgili daha geniş ve daha eğitici vede genç ozan arkadaşlara yardımcı olmayı görev bilinci içerisinde yazışmamızı sürdüreceğime inanıyorum.Sevgiler sunarım.

Dostunuz Aşık Meçhuli.

BİRLİK OLMALI

Eğrilerin işi gider yolunda
doğrular başını nere çalmalı
Bunca ayrılıklar çileler yeter
Çare için dostlar birlik olmalı

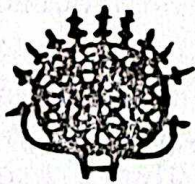
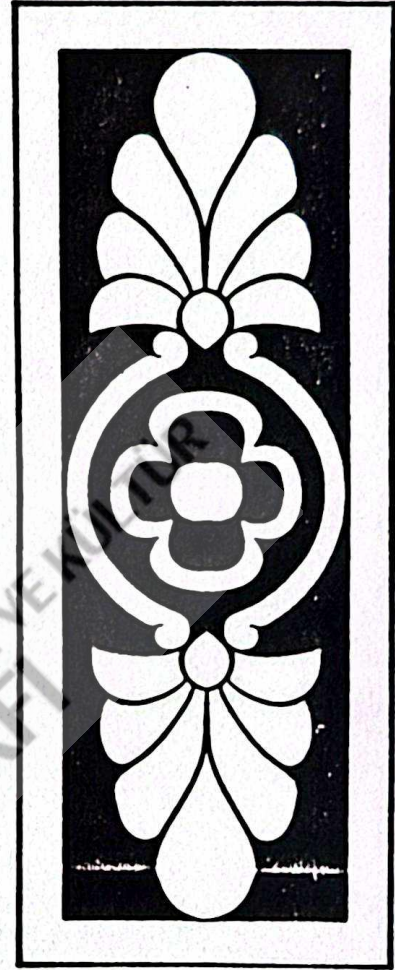
Böldüler yoksulu beye yaradı
Akıl almaz fraksiyonlar üredi
Bir olduk dedik hep ikilik türedi
Aman dostum bir araya gelmeli

Eğer birleşmezsek zararı bize
İyilik dikenini batıyor göze
Ey emekçi halkım sözlerim size
Birlikte bu derde çare bulmalı

Sırtında gezenler seni bölüyor
Biraz düşünenler bunu biliyor
Hep ölenler fakirlerden ölüyor
Artık gaflet yeter bunu bilmeli

Bizi bizden başkaları aramaz
Bizden uzak olan yara saramaz
Birleşelim kimse karşı duramaz
Birlikte mazlumun öcünü almalı

Neden faşolara boyun bükelim
Derya'yım haksıza karşı çıkalım
Dostum devrim bayrağını çekelim
Halkın iktidarı hemen gelmeli

**BUCHHANDLUNG TÜRKEI
TÜRKİYE KİTABEVİ**

5000 Köln I

Eigelstein 48 · Tel.: 0221/123139

Türkçe-almanca her türlü kitap ihtiyacınız için
Türkiye Kitabevi'ne yazın yada telefon ediniz!

OZAN BURHANI İLE SÖYLEŞİ

Konuşan: Ezeli Doğanay

Ezeli-Burhani dost,sizi uzun süreden beri tanıyorum.Saygı duyduğum bir sanatçı kişiliğiniz ve sanat anlayışınız var.Okuyucuların tanınması açısından kısaca kendinizi tanıtır mısınız?

Burhani-Kısaca hayatım:

1940 yılında Sivas'ın Divriği kazasının Gedikbaşına bağlı (Eski adı Sağırtaş Fenki) yeni adı Taşlıca olan köyde doğdum.

Daha dört yaşında iken Divriği'de maden işçisi olarak çalışan babam İsmail henüz ömrünün baharında 31 yaşında kaza sonucu hayata gözlerini yummuş,ben ve üç kardeşim yetim kalmışız.

Annem hemi analık hemde babalık görevini üstlenmiş,bizi büyütme-ye çalışmış.Çok büyük sefalet içinde büyütmüş bizi.

İlkokulu komşu köyde okudum.Fakir olduğumuz için ortaokula gide-medim.Onaltı yaşında İzmir Çamaltı Tuzlası'na amcamın yanına gelerek torna tesviyeci çırağı olarak işçiler ordusuna katıldım.Saat ücretim 44 Kuruş,yıl 1956.Bu parayla hem kendi geçimimi sağlamak ve hemde arttırıp anneme para göndermek zorunda idim.Ufak yaşlarda saza çok merakım vardı.Annemin dayısı saz çalardı.Saza karşı çok büyük bir sevgim olduğundan ve küçük yaşta gurbete çıkmanın kahrıda eklenince 1959 yılında üç arkadaş bir olduk kırık bir saz satın aldık.Sen az çaldın,ben çok çaldım derken bazen arkadaşlık sevgisini unutup kavga ederdik.1961 e kadar Tuzla'da çalıştım.1961 de asker oldum,iki yıl askerlik yaptım.Askerden dönüşte Almanya'ya gitmek için kayıt oldum.On ay sonra Almanya kağıdım çıktı.3.12.1963 tarihinde Devlet Demir Yolu işçisi olarak Almanya'ya gittim.Bir sene kazma-kürek çalıştım.Daha sonra mesleğimde bir işe tesviyeci olarak girdim.1968 yılında Hannover'de yapılan bir yarışmada birinci oldum.Bir plak şirketine 12 plak okudum.Fakirliğin çemberini kırmak için bazen konserler veriyor,bazı anne görevi yapıp çocuklara bakıyor,akşamları da Almanca öğrenmek için akşam okuluna gidiyordum.Tam ondört yıl bir robot gibi çalıştık.1964 yılında evlenmiş,eşimide Almanya'ya götürmüştüm.Benim köleliğim yetmemiş gibi onuda işçiler ordusuna dahil etmişim.Fakat tam rahata ereceğimiz bir sırada ikimizde hastalanmış,çalışamaz duruma gelmiştik.Ailem astım hastalığına,bense midemden hastalığa yakalanmıştık.Çalışamaz,iş göremez olduk.Çare olarak Türkiye'ye temelli geri döndük.Temelli dönünce emekli oldum.Saz dükkanı açtım,saz sattım,saz dersi verdim.1983 yılında İzmir Radyosu'nun açmış olduğu mahalli sanatçı imtahanlarına katıldım ve mahalli sanatçı oldum.Şimdi radyoda denetimden geçmiş eserlerim var.

Ezeli-Kaç yıldır saz çalıp şiir yazıyorsunuz?

Burhani-1963 den beri şiir yazarım.Beşyüze yakın şiirim var. Elliye yakın kendi derlemelerim var.Şiir yazmaya insanın kendi yaşamı ve birlikte yaşadığı toplumun içinde bulunduğu hayat şartları zorlar.Çünkü insan durup dururken şiir yazmaz.Halk ozanı kendine veya halktan birine yapılan herhangi bir olaya,yapılan zulme,haksızlığa kalemikle şiir yazarak,sazı ile o şiire can vererek ve sesiyle diğer toplumlara ve yayılarak diğer uluslara duyurmalıdır.Geçmişte şiir yazılmıştır,bugün yazılıyor,gelecekte yine şiir yazılacaktır.Yazılmalıdır.Sebebine gelince;dünyanın neresinde olursa olsun insan hakları çiğneniyor,insan hakları korunmuyor.Güçlüler zayıfı eziyor.İşte bunun için şiir yazdım,ömrüm oldukça yazacağım ve herkesin şiir yazmasını tavsiye ederim.Tabi ki bu bir hak vergisidir,at binenin,kılıç kuşananın.

Ezeli-Toplamlar ilk çağlardan bugüne çeşitli değişme ve gelişmeler göstermiştir.Kişiler yaşadıkları ortamın ve çağın etkisiyle duygulanmış,düşünmüş,ulaşamadıklarının özlemini çekmiş,yeri geldiğinde bunları söz ve yazıyla dile getirmiştir.Bu süreçten geçip günümüze değin çok az ozan gelebilmiştir.Kaygusuz,Yunus,Harabi,Pir Sultan,Nesimi,Karacaoğlu,Köroğlu,Dadaloğlu,kerem ve daha niceleri.Bu halk ozanlarımızın yetiştikleri çağları ile konumlarını inceledin.Hangisi sizi daha çok etkiledi?

Burhani-Tarihe mal olmuş ozanlar,yaşadıkları çağa sahip çıkmışlar Her türlü sömürüye,haksızlığa,bozuk düzene,çirkinliğe hayır demişler.Halkın gönlünde,bağrında taht kurmuşlar.Bugünlere ışık tutmuşlar.Ölüm-süz hayata kavuşmuş yaşamaktalar ve birçokları dünya durdukça yaşayacaklardır.Günümüz ozanları yaşadığı bu çağa sahip çıkmalı,her türlü sömürü,baskı,zulme karşı koymalıdırlar.Yarınlar ışık tutmalıdırlar.Haklının hakkını alması,insanın insan gibi yaşaması,insan haklarının korunması için yazmalıdır ozanlarımız.Bariş için,kardeşlik için,herkesin insan olduğunu anlatmak için yazmalıdırlar.Doymazlara,oburlara,ağalara çatarken,vatanın ve milletin bölünmez ve bütünlüğünü korumalı Atatürk ilke ve inkılaplarına sahip çıkmalıdır.Bazı ozanlar paraya mala kavuşunca dillerini yutuyorlar.Bazıları ise bazı partinin davulunu çalıyor veya buna alet ediliyor.Ozanı hiç bir şey satın almamalı,hiçbir şeyin tutkusu olmamalı,satılmamalı.

Ezeli-Çok uzun süreli gurbette kalan bir sanatçı,bir halk ozanısın.Burda ve gurbette yazdığın şiirler arasında ne gibi farklar var?

Burhani-Şiir her yerde aynı gayeler için yazılır.Gurbette yazılan şiirlerin ayrı bir yeri vardır.Mesela Almanya'da her millettin insanların olması,orda yazılan şiirin anlamını,değerini çok daha arttırmaktadır.Ayrıca gurbetin verdiği kahır,çile,hasretlik,sıla özlemi şiire ayrı bir güzellik ve ahenk katar.Misal,benim Almanya'da yazdığım Alman Mezalimi Büktü Belimi gibi.

Alman mezalimi büktü belimi
Bilemezsin gurbetinin halini
Kymde bıraktım telli gelini
Ekmeğini alan talan değilim
Ben nc sınıf insan değilim
İnsan kle olmaz klen değilim

Altmışlarda tüm başlara ta idik
Derde derman gönüle ilaç idik
Beli bükülmez elik bilekli genç idik
Ekmeğini alan taşan değilim
Ben nc sınıf insan değilim
İnsan kle olmaz klen değilim

Burhani çağırdın bende geldim yurduna
Bin dert kattın binbir türlü derdime
Belim burda büküldü git diyorsun yurduna
Ekmeğini alan talan değilim
Ben nc sınıf insan değilim
İnsan kle olmaz kle değilim

Ezeli-Günümüz halk ozanları hakkında neler düşünüyorsunuz?

Burhani-Halk ozanı geçmiş ozanlardan ilham alarak,kimsenin etkisinde kalmadan,kopyacı olmadan,şiirini yaşadığı çağa sahip çıkararak, geleceğe ışık tutacak kalıcı şiirler yazmalıdır.

Halkın eli,dili,gözü,kulağı,mazlum bahçesinin gl olmalıdır.Sa-zıyla-sözüyle haksızlığa,sömürüye,zulme dur demeli,mazlumun,yoksulun,gszn dertlerini dile getirmeli,ezilenin yanında olmalıdır.

Yalnız kendi ülkesinde değil,bütün dünyada olan haksızlığa karşı yazmalı,çalıp söylemeli.Halk ozanı halkı için adeta bir ayna görevi yapar.Her haliyle ve hareketiyle o kadar dikkatli olmalıdır ki,bu ayna puslanmamalı,lekelenmemeli.Eğer ayna puslu gösterirse, halk yüzünü göremez,kendisine çeki düzen veremez.

zetliyecek olursak:Pir Sultan gibi cesur,Yunus Emre gibi olgun,Veysel gibi tabiata aşık olmalıdır.

Ezeli-Bize söylemek istediğiniz birşey var mı?

Burhani-Yayınlamakta olduğunuz dergi öğretici,eğitici,geçmişten haberi olan fakat geleceğe yönelik,günümüze sahip çıkan,geleceğe ışık tutan yazı,şiir ve makalelerle donatılmalıdır.

şahsi çıkar ve kişisel ihtiraslardan uzak kalmalı,yalnız Türk vatandaşlarının değil,tüm dünyada ezilen insanların dergisi olmalı. İnsan haklarına sahip çıkmalıdır.Bu vesile ile bundan sonraki yayın ve mücadele hayatınızda başarılar diler,saygılarımı sunarım.

A L İ C E M A L

BAYRAM OLUR

Ayda yılda dost yüzünü
Görünce bir bayram olur
Kulağıma dostluk sesi
Vurunca bir bayram olur

Koca dünya yolumuzdur
Hasret minnet malımızdır
Dostluk aşkı dolumuzdur
İçince bir bayram olur

Şefkat dolu gülen yüzler
İlham verir gerçek sözler
Sevgi acı garip bizler
Sorunca bir bayram olur

Gelen giden dönen çarkta
Ali Cemal varda yokta
Eksik kulda kerem hakta
Erince bir bayram olur

G U R B E T Ç İ

MAVİ GÖK

Boş kürede mavi göktüm
Ay dünyada yanar iken
Yer yüzüne insan ektim
Çağ hazmine döner iken

Bulutlarda tempo tuttum
Yağmur oldum karı yuğtım
Tabiata ruhu kattım
Yıl günlere pınar iken

Adem sıfat Hava kudret
Ateş servet şu hararet
Zeka bilim ilmi curet
Sevgi dalı çınar iken

Gurbetçi yer gökten sıcak
Asrım duman ben bir ocak
Kış bahara açsın kucak
Bağcı bağı tanır iken

M E Ç H U L İ

ADALET

Unutulmuş zatı izzeti
Var ya şu bizim adalet
Başa koymuş kara iti
Kör ya şu bizim adalet

Adalettir hakkın adı
Göklerde mazlum feryadı
Milyonlarca adam yedi
Yer ya şu bizim adalet

Beni yakaladı darda
Dalım yoldu ilkbaharda
Adalet çapkın huvarı
Ker ya şu bizim adalet

Mülkün temeli adalet
Adalet yüzüne nalet
Adaletten çok nedamet
Şer ya şu bizim adalet

Rüşvet yedi sustu gitti
Zehir zıkkım kustu gitti
Meçhuli'yi astı gitti
Dar ya şu bizim adalet

YAZIN

TİRYAKİLER! ABONE OLUN!

A B O N E K A R T I
LÜTFEN DERGİNİZE
..... SAYIDAN İTİBAREN
A B O N E Y A P I N I Z .

Yıllık abone ederli olan 20,-Dm
banka dekontu ya da posta
havale makbuzunun suretiyle
birlikte bu kartı doldurarak
yollayınız.

BANKA:H. Özer, Deutsche
Bank, Düsseldorf, Konto Nr.
656 23 26, Blz 300 700 10

Adı

Soyadı

Adresi

TÜRKİYELİLERİN KÜLTÜR DERGİSİ
YAZIN, GÖRÜŞLERİNİZİ, YAZILARINIZI, ELEŞTİRİLERİNİZİ, KARİKATÜRLERİNİZİ, ŞİİRLERİNİZİ
YAYINLAYABİLECEĞİNİZ İLK
DERGİDİR.

USTALARI VE YENİLERİ
İZLEYEBİLECEĞİNİZ DERGİDİR.

YAZIN'I DÜZENLİ OLARAK
OKUMAK İSTEYENLER ABONE
OLUYORLAR.

SİZ DE ABONE OLUN.
OKUR YAZAR AİLEMİZE KATILIN.
SİZ DE YAZIN.
HOŞGELDİNİZ.

YAZIŞMA ADRESİ: Yazın Yayıncılık,
Mainzerlandstr.147/V, 6 Frankfurt
T e l e f o n : 069/ 73 06 238

HALK ŞİİRİNİN NİTELİKLERİ

Ezeli Doğanay

1.

- 1.Hece ölçüsüyle yazılır.
- 2.Dili durudur,yabancı sözlük kullanılmaz.
- 3.Sazla çalınarak söylenir.(Bu yüzden halk şiirine saz şiiri de denir.)
- 4.Genel olarak gurbet,aşk,tabiat,sevgi,yiğitlik,yurtsevgisi,yoksulluk, sıla özlemi gibi konu ve temalara rastlanır.
- 5.Halkın kendisine özgü söyleyiş incelikleri yer alır.
- 6.Kıtalar çoğunlukla dördlüklerden oluşur.
- 7.Yarım ve cınaslı kafiye,rediflere çok yer verilir.
- 8.Yazarı bilinenlerin son kıtada şairin adı geçer.
- 9.İçten geldiği gibi söylenir,anlatım liriktir.

TORKU

6-5 ve 4-4-3 duraklı hece ölçüsüyle yazılır.Kafiye düzeni a,a,a, b,b. c,c,c,b,b. şeklindedir.Üçlüklerden sonra gelen ikişer dizelik bölümler nakarattır.Bu nitelikleri içeren manzumeler Halk Müziği ezgileriyle bestelenirse türkü olur.

KOŞMA

Şiir ölçüsü 6-5 ve 4-4-3 duraklı onbirlik hece ölçüsüdür.Kıtalar dörder dizeden oluşur.İlk dördüğün birinci ile üçüncü,ikinci ile dördüncü dizeleri kafiyevidir.Diğer dördüklerin ilk üçer dizeleri kafiyevidir.Dördüncü dizeleri ise ilk dördüğün ikinci-dördüncü dizeleriyle kafiyevidir.Demek kafiye dizilişi a,b,a,b. c,c,c,b. d,d,d,b...şeklindedir.Son dördükte şairin adı geçer.Dil duru,anlatım liriktir.Çoğunlukla üç-beş dördükten oluşan,sazla çalınarak söylenen,yukardaki nitelikleri içeren halk şiirine koşma denir.Koşmaların ilk dördüklerinin dışındaki dördüklerde kafiye dizilişi değişmez.Sadece ilk dördüğün kafiye dizilişi farklı olabilir.

GÜZELLEME

Güzellemede şiir şekil ve dil yönünden koşmanın niteliklerini içeriyor.Konusu insan güzelliğini övmedir,baska bir deyişle teması aşktır.Doğa ve insansal güzellikleri içeren koşma şeklindeki halk şiirine güzeleme deniyor.

SEMAİİ

Güzellemenin bir başka türü olan,doğa ve insan güzelliklerini işleyen 4-4 duraklı hece ölçüsüyle yazılan halk şiirlerine semaii denir.

KOÇAKLAMA VE DESTAN

Kahramanlık olaylarını hikaye ve tasvir eden,koşmaya benzeyen.halk şiirine destan denir.Kahramanlık konusunun duygusal yönünü işleyen,yiğitleri vuruşmaya kışkırtan,heyecan verici nitelikte olan ve koşmaya benzeyen halk şiirine de koçaklama denir.Koçaklama sadece yiğitlik konuları üzerine yazılır.

Destanın konusu yangın,sel baskını,hastalık,kıtlık.gibi afetler ve kişinin garip huyları olabilir.

AGIT

Şekil yönünden koşmaya benzer.Acıma duygusuyla birşeye yanmak için yazılır.Halkın böyle şiirine ağıt denir.Halkın ortak malı olan ağıtların yanısıra,yazarı belli olanlarda vardır.

LİRİK

"Acep şu yerde var m'ola" Yunus Emre'nin bu şiirini bilmiyenimiz çok az.Tanrı aşkıyla tutuşmuş Yunus,tanrıya kavuşmak için perişan hale geldiğini dile getiren bu şiiri duyguların gönülden koptuğu gibi işlediğini görüyoruz.Böyle şiirlere lirik şiir denir.Okuyucuda güzellik heyecanı uyandırır.Umut,şüphe,acı,sevgi gibi temalar işlenir.

PASTORAL

Dil sade,yabancı sözcük yok.Her türlü yapmacıktan uzak bir anlatım var.Böyle şiirlere pastoral şiir denir.Pastoral şiirler çoban-köy yaşamını anlatan,kır tasvirleri yapan şiirlerdir.

KAFİYE NEDİR?

Yazılış anlamı bir olan sözcük,harf yada ek olmak üzere manzum yazıların en az iki dizesi sonundaki sözcüklerin aynı sesi vermesine kafiye denir.En az iki dize sonunda bir ünlü,bir ünsüz yada bir ünsüz bir ünlü iki harfle yapılan kafiyelerde tam kafiye denir.

REDİF NEDİR?

En az iki dize sonunda,kafiyeden sonra gelen yazılışlar ve anlamları aynı olan sözcüklere,görevleri aynı olan eklerle redif denir.İkiye ayrılırlar.a)Sözcük halindeki redifler,b)Ek halindeki redifler.

Dize sonunda kafiyelerden sonra gelen,yazılış ve anlamları aynı olan sözcüklere sözcük halindeki redif denir.

Dize sonunda kafiyelerden sonra gelen,yazılış ve görevleri aynı olan eklerle yapılan ses benzeşmesine ek halindeki redif denir.

HECE ÖLÇÜSÜ

Bir manzumede dizelerin hece sayısı yada hecelerin çeşit açısından belli bir düzene bağlı olmasıdır.

DURAK NEDİR?

Hece ölçüsüyle yazılmış bazı şiirlerde belli sayıda bir hece dizisinden sonra durulan yerlere durak denir.

TEMA NEDİR?

Şiirde işlenen ana duyguya şiirin teması denir.

EPİK ŞİİR

Teması kahramanlık olan, bir ulusun yaşantısında önemli olan tarihi, toplumsal kahramanlık olaylarını coşkulu bir dille işleyen şiir-
lere epik şiir denir.

DİDAKTİK ŞİİR

İnsana birşeyler öğretmek, bilgi vermek gereğiyle yazılan şiir-
lere didaktik şiir denir.

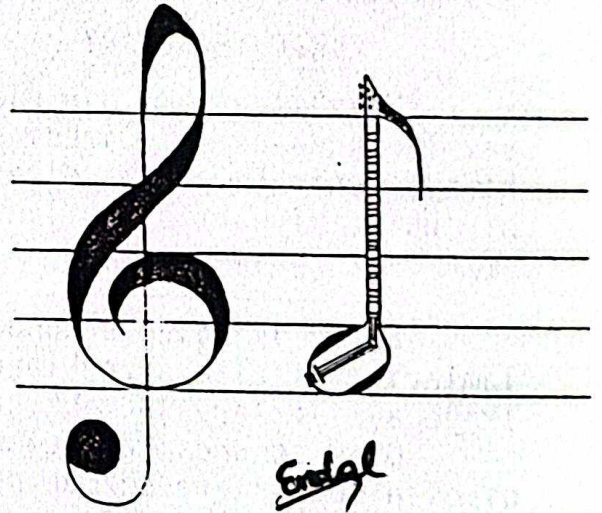
SERBEST ÖLÇÜ

Dizelerin hece sayısı birbirine eşit olmayan şiirlerin ölçüsü-
ne serbest ölçü denir.

DURURLAR

Şu fani dünyanın haline bakın
Zalim mazlum hakkı yutar da gider
Bir ordu canını dişine takmış
Bir avuç tembelce yatar da gider
Kendini bilmeyen çok gönül kırar
Hal bilmeyen boşa bir ömür yarar
Can olan cananı her zaman arar
İkrar verip ikrar tutar da gider
Hüseyini vazgeçmez hakkın sözünden
Yürür gider gerçek erler izinden
Yanar şu yüreğim aşkın közünden
Kârı zararına katar da gider.

AŞIK HÜSEYİN

İnanmam size evliyadır deseler
Ne bulaşır nede kokarsınız siz
Düşmanlarım bana idam verseler
Boynuma urganı takarsınız siz

Kötüler iyiye değer biçerse
Yalan yere birde yemin içerse
Eğer elinize fırsat geçerse
Evimi barkımı yıkarsınız siz

Cahiller elinden kamil yorulmuş
Sanki geçmişimiz sizden sorulmuş
Bizim temelimiz böyle kurulmuş
Dost görünüp düşman çıkarsınız siz

Arkamızdan neler söylenmiş meğer
Dedikodulara verilmez değer
Aç sefil ortada kalırsam eğer
Çıkıpta seyrime bakarsınız siz

Kemteri'yim kale gibi yıkılmaz
Söz bilmezsin kusuruna bakılmaz
İki yüzlülerle yola çıkılmaz
Kendisini bilmez sakarsınız siz

Kemteri

Düşünme can kara kara
Alsak da bin türlü yara
Çağıralım tüm dostlara
Yürüyelim bilim ile

Yıkılmaz halkların gücü
Alınsın yoksulların öcü
Dursun işçilerin gücü
Yürüyelim biz kin ile

Savaşmayınca barış yok
Ezenlere yalvarış yok
Sömürene aldanış yok
Yürüyelim biz yüzbin ile

Emekçiler size nefer
Çalışanlar halka önder
Böyle kazanılır zafer
Yürüyelim gündüz ile
Cemal Akın

Meydan size kaldı ötün
Ören köyün baykuşları
Çalın çırpın alın satın
Ören köyün baykuşları

Geçilmiyor neşenizden
Boza pişer ensemizde
Hala gözün kesemizde
Ören köyün baykuşları

Baykuş viraneye dünür
Bekler avın siner siner
Hergün birkaç tanesini yer
Ören köyün baykuşları

Nurşani'yem içim sizler
Hasret çeker yurdu özler
Baykuştan da uğursuzlar
Ören köyün baykuşları
Nurşani

İki yüzlü bir insana
Kes selamı verme dostum
Özü dönüktür yalana
Kes selamı verme dostum

Dostluğu lafta kalana
Sanat demişse yalana
Böylesi falan filana
Kes selamı verme dostum

Dürüstlük mü ona çok zor
Ona buna bakar hep hor
Olur olmaza taşı kor
Kes selamı verme dostum

İhsani'nin der vijdanı
Sev sev hor görme insanı
Böyleleri yılan canı
Kes selamı verme dostum

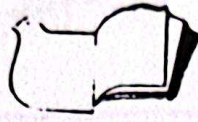
Sanki kutuptaymış gibi
Yaza hasret deli gönlüm
Sayıp bilmemişler gibi
Yüze hasret deli gönlüm

Sohbet ile muhabbete
Sevgi saygı ve hürmete
Özlemde de daha öte
Söze hasret deli gönlüm

Gonca gonca gül derenler
Özü sözü bir yarenler
Deminize hü erenler
Size hasret deli gönlüm

İhsani söyledi durdu
İnan hep düşüne vurdu
Yel esti külüm savurdu
Köze hasret deli gönlüm

İ H S A N Ö Z G Ü R

YABANEL YAYINLARI VERLAG IN DER FREMDE

- Yabanelde Halk Ozanları 5,00
- Zulada Kalan Türküler (Tükendi) 6,00
Can Yoksul - Şiirler -
- Halk Denir Adımıza 6,80
Vedat Kayacık - Şiirler -
- Saatçi Parmakları Vardır Hazzın 7,50
Yücel Sivri - Şiirler -
- Acılar Toprağımdır 11,80
Vehbi Bardakçı - Öyküler -
- Bir Ekmek Var Orada 7,80
Fethi Savaşçı - Şiirler -
- Ayva Kokulu Ev 7,80
Fethi Savaşçı - Öyküler -
- Irgatoğlu Atçalı Kel Mehmet 4,80
Özkan Mert - Destan -
- 10 Türk Masalı 9,80
Adnan Binyazar
- Zaman İçinde Değişim 6,-
Alev Demir

YABANEL YAYINLARI
Oranienstraße 188
1000 Berlin 36

Güney Filmcilik Yayınları Yılmaz Güney'in Kitapları

Boynu Bükük Öldüler	DM 17,50
Soba, Pencere Camı,	
İki Ekmek İstiyoruz	DM 15,50
Sanık	DM 10,50
Salpa	DM 9,50
Hücrem	DM 9,50
Oğluma Hikayeler	DM 8,00

DERTLİ

Dergimizin bu sayısında yine size ondokuzuncu yüzyılda yaşamış bir halk ozanını kısaca tanıtmaya çalışacağım.

Adı gibi dertli olan ozan Dertli ondokuzuncu yüzyılda yaşamış ünlü halk ozanlarımızdandır. Asıl adı İbrahim olup 1772 yılında Bolu ile Gerede arasında bulunan Çağa bucağının Şahnalar köyünde dünyaya gelir. Gelir ama ama bir sürü dertte onu beklemektedir sanki. Çocukluğu köyünde çobanlıkla geçer. Babası Ali köyde rençberlik yapmaktadır. Uzun sürmez Çiftçi Ali hayata gözlerini yumar ve Dertli'nin dertleri daha da çoğalmaya başlar. Babasının ölümünü fırsat bilen köy ağası kendisine kalan mirası zorla elinden alır. Ve Dertli yıllardır emek verdiği, taşını, toprağını, insanını sevdiği köyünü terketmek zorunda kalır. Düşer yollara... İstanbul'u-Konya'yı gezer ta Mısır'a kadar uzanır. Birara tektar özlemle kendi köyüne döner ve burada evlenir. Belli bir süre sonra tekrar yollara düşer. Anadolu'yu karış karış dolanır. Zamanın ünlü halk ozanlarıyla tanışır. Fuzuli, Aşık Ömer ve Gevheri gibi ozanların etkisinde kalmakla birlikte çağının halk şiiri geleneğini sürdüren ünlü bir ozan olur.

Bektaşî-Tekke şiirini ve Divan edebiyatını çok iyi bilmesinin yanı sıra kent kültürüyle de ilişki kurduğu ve bu ilişkinin onun dilinde, söyleyişinde izlerinin olduğu söylenmektedir. Dertli'nin son durağı Ankara olmuştur. Orda üç-dört yıl memurluk yaptıktan sonra 1845 yılında günümüze kadar kalmış birçok değerli şiir bıraktıktan sonra hayata gözlerini yumar.

Umarız günümüz ozanları ve sanatçıları onları işleyerek daha da ölümsüzleştirirler.

HASAN KUZU

HANS ARKADAŞ

Bakma yaban ellerdeyiz
Güzel şirin yurdumuz var
Yokluk mahkum etmiş bizi
Türlü türlü derdimiz var

Hans arkadaş Hans arkadaş
Gülmüş size şans arkadaş

Biziz be kahrını çeken
Çöpünü süpürüp döken
Yer altında maden söken
Sakat kalmış ferdimiz var

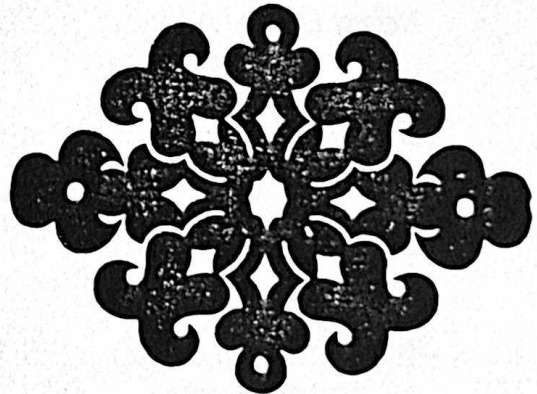
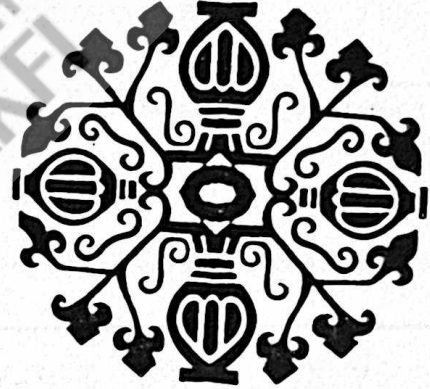
Hans efendi Hans efendi
Gülmüş size şans efendi

Böyle midir senin yasan
İş bitince surat asan
İnsanı bağına basan
Anadolu merdimiz var

Hans efendi Hans efendi
Gülmüş size şans efendi

Düşküni bağırını açar
Hans arkadaş bizden kaçır
Gurbet elde kalmış naçar
İşsiz güçsüz ordumuz var

Hans arkadaş Hans arkadaş
Gülmüş sana şans arkadaş

SILA ÖZLEMİ

Gine memleketim düştü aklıma
Ekmeği bir başka tuzu bir başka
Kimi köyde kimi yaylaya inmiş
Gelini bir başka kızı bir başka

Köyümün üstünde turnalar uçar
Türkmen yaylasında konup ta göçer
Bir yağmur danesi bin damla saçar
Toprağı bir başka tozu bir başka

Bir anne gördüm ki öllük eliyor
Bir nenni tutturmuş bağırim deliyor
Yavrusunu toprağınan eliyor
Kundağı bir başka bezi bir başka

Gurbet yüreğime soktu sancıyı
Can evimde çörekledi acıyı
Gelin dinliyelim Senem Bacı'yı
Türküsü bir başka sözü bir başka

SENEM BACI

Y A Y I N L A R - Y A Y I N L A R - Y A Y I N L A R

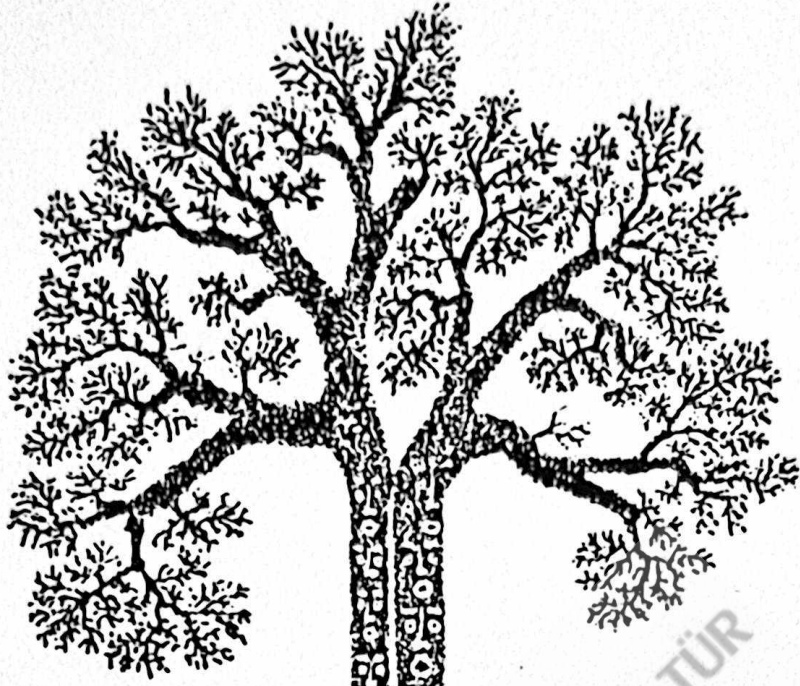
-KARGAŞA-Ahmet Sefa'nın ikinci öykü kitabı çıktı.
Dergimizin adresinden istenebilir.

-Almanya mı, Türkiye mi? Hıdır Ali Bingöl'ün ilk
öykü kitabı yeni çıktı. Dergimizin adresinden edi-
nilebilir. Fiyatı 12,50 DM.

-Sanat 88 Dergisi-Yazışma adresi: İsmail Yıldırım
210, Rue Saint Maur 75010 Paris-Fransa

-Kırmızıgül Dergisi yazışma adresi: Postbus 11526
1051 GB. Amsterdam/Hollanda

-Yeni Şiir Dergisi-P.K.10-Karşıyaka-Ankara-Türkiye

Diyarı gurbet elde gezdim
Güzel olsun diye türküm
Deftere kaleme yazdım
Güzel olsun diye türküm

Geze geze geldim bura
Hasta gönlüm oldu yara
Bu ellerde düştüm dara
Güzel olsun diye türküm

Bu el beni sarmaz oldu
Bütün dertler beni buldu
Gözlerime kanlar doldu
Güzel olsun diye türküm

Güzel için yazamadım
Başka iller gezemedim
Hiç kimseye kızamadım
Güzel olsun diye türküm

Harun Yiğit yandım gittim
Bir güzele kandım gittim
Herkesi dost sandım gittim
Güzel olsun diye türküm

Harun Yiğit'in yakında yayınlanacak GUR-BET TÜRKÜLERİ adlı kitabından alınmıştır.

DİLİM

Eyvah neler açtın başıma benim
Beni ellik ellik gezdiren dilim
Her zaman karıştın işime benim
Sağılmış yarayı azdıran dilim

Çıplak yalan gerçek yere koyulmuş
Ol sebepten nice cana kıyılmış
Doğruyu söylemek küfür sayılmış
Çakalı çukalı kızdıran dilim

Pir Sultan'da şahı sevdin susmadın
Bedreddin'de asla zulme pusmadın
Umudunu dost dost diye kesmedin
Nesimi'yi diri yüzdüren dilim

Kim vermiş uğrunda verdiklerimi
Saklatmadın bana gördüklerimi
Perişan eyledin sevdiklerimi
Sırrımı aleme sızdıran dilim

Dilim pek severim seni çok yaşa
Soytarı soysuzla edersin başa
Hasbıhal derdimi uzak yoldaşa
Sazımın telinde sezdiren dilim

Kızıl güller açtın kozalarımda
Fidanlar suladın gözelerimde
Bana yoldaş oldun dizelerimde
Adımı Emekçi yazdıran dilim

Emekçi